

Rahman ve Rahim'in cilvesi

Allah'ın çok fazla sıfat ve isminin olmasının pek çok hikmetleri vardır.

Her bir isim ve sıfat, diğer bütün isim ve sıfatlarla aralarında bir bağlantı mevcuttur. Meselâ, Rezzak ismi ile, isteyen kulunu duyacak, neye ne kadar ihtiyacı var bilecek, ihtiyaç sahibini görecektir, ilmi ile ona neyin faydalı neyin zararlı olduğunu bilecek sonra verecektir. Allah ve Rahman, zatına ait özel isimlerdir.¹ Bu isimler insanlara verilmez.

Bediüzzaman on dördüncü Lema'nın ikinci makamında Allah (sonsuz nur) ve Rahman (sonsuz rahmet tecellileri) isimlerinin vahdaniyet ve ehadiyet tecellilerini gösterip kendi Rububiyet, azamet ve büyüklüğünü maksimum noktadan gösteriyor. Bu konu Vahdaniyet ve Ehadiyet'in farkları adı altında daha önce yazıldığından, burada onlara değinilmeyecek, sadece Rahman ve Rahim üzerinde durup bu isimlerin özelliklerini ve ubudiyetin güzelliklerini açıklamaya çalışacağız. Çünkü bu iki isim insanın mahiyetine ve kulluk mertebelerine bakar. Bediüzzaman sekizinci mektupta Rahman ve Rahim isimleri ışığında, insanın mahiyetini ve ubudiyetin önemini ve maksimum seviyede gösteriyor.

Rahman özel ismi, hayat, ilim, irade, kudret, sem basar ve kelâm olmak üzere Allah'ın yedi aynı sıfatı (sıfatı zatiye) ihtiva eder. "Rahim"de ise, diğer fiilî isimleri toplanır. Rahman, dünyada hiçbir yaratığını ayırmadan her çeşit mahlûkatın ihtiyacını karşılar, ihatası çok geniştir. Rahim ise Kendine inanan kulları için Cennette vereceği özel iltifat ve güzellikleri kapsar. Yusuf Sûresi'nde Hz. Yakub'un Hz. Yusuf'a (as) karşı özel bir hissiyata ilgisi olduğundan Rahim isminin şümulündedir. Rahman ve Rahim isimleri, rahmet veren ve merhamet eden mânâsındadır. Yaratılan her şey rahmettir ve Rahman ismi sonsuz nur olan Allah'ın bütün yaratılmış yani somut tecellilerini dünya ve ahiretteki nimetleri kapsamaktadır. İdare, rızık verme, hayat şartlarını hazırlama gibi çok geniş tecellileri vardır.

Ta Ha Sûresi'nde 5. Âyette Allah "Rahman arşı istiva etti," Araf Sûresi 156. Âyette de, "Ben dilediğim kimseyi cezalandırırım. Rahmetim her şeyi kapsar. Rahmetimi Allah'a karşı gelmekten korunan, zekât veren ve özellikle Bizim âyetlerimize iman edenlere nasip edeceğim" diye buyurur.

Bediüzzaman "Rahmân, Rezzak mânâsındadır. Rızık, bekaya sebeptir. Beka, tekerrür-ü vücuttan ibarettir" der.² Demek ki en büyük kulluk ve şükür, bu verilen sonsuz nimetler içindir. İnsanların nimetlere ihtiyaç duymasalardı belki de kulluk ve şükürleri olmayacaktı. Yine Bediüzzaman, "hürriyet-i şer'îye Cenâb-ı Hakk'ın Rahmân, Rahîm tecellîsiyle bir ihsandır ve imanın bir hassasıdır."³ diyor. Onun için insana karşı hürriyet, Allah'a karşı kulluğun ölçüsüdür. Hürriyetleri kısan, karşı çıkan gerçek mânâda Allah'ın Vahdaniyet ve Ehadiyet noktasındaki büyüklüğünü idrak edemiyor, belki Allah'ı bir kral gibi çok uzaklarda, sert mizaçlı, somut bir varlık olarak görüyor demektir.

Bediüzzaman, "Rahman ve Rahim isimlerinin Bismillahirrahmanirrahim'e girdiklerinin ve her mübarek şeyin başında

zikredilmelerinin çok hikmetleri var. ...Kardeşim, ben Errahman ve Errahim isimlerini öyle bir nur-u âzam görüyorum ki, bütün kâinatı ihata eder ve her ruhun bütün hâcât-ı ebediyesini tatmin edecek ve hadsiz düşmanlarından emin edecek, nurlu ve kuvvetli görünüyorlar. (Çünkü insan Rahman dediğinde, Allah'ın zatına ait hayat, ilim, irade, kudret, sem, basar ve kelâm sıfatları ile yalvarıyor. Rahim dediği zaman ise diğer bütün fiilî isimleri ile Rabbine yöneliyor) Bu iki nur-u âzam olan isimlere yetişmek için en mühim bulduğum vesile, fakr ile şükür, acz ile şefkattir; yani ubûdiyet ve iftikardır.

Nasıl ki lambanın aydınlığı, karanlığın şiddeti derecesindedir. Gündüzleri el fenerinin aydınlığı bir işe yaramaz. Demek ki insan da, Allah'ın Rububiyet ve büyüklüğü karşısında, kendinin ne kadar âciz ve fakir olduğunu anlar ve o büyük Rab karşısında azamî noktada ubudiyetini gösterebilirse, karanlıktaki lambanın ışık vermesi gibi terakki eder en yüksek makama çıkar.

Bediüzzaman “Şu mesele münasebetiyle hatıra gelen ve muhakkikîne, hattâ bir Üstadım olan İmam-ı Rabbânî'ye muhalif olarak diyorum ki:

Hazret-i Yakup Aleyhisselâmın Yusuf Aleyhisselâma karşı şedit ve parlak hissiyatı, muhabbet ve aşk değildir, belki şefkattir. Çünkü, şefkat, aşk ve muhabbetten çok keskin ve parlak ve ulvî ve nezihtir ve makam-ı nübüvvete lâyıktır. Fakat muhabbet ve aşk, mecazî mahbuplara ve mahlûklara karşı derece-i şiddette olsa, o makam-ı muallâ-yı nübüvvete lâyık düşmüyor. Demek, Kur'ân-ı Hakîmin parlak bir i'câz ile, parlak bir surette gösterdiği ve ism-i Rahîm'in vusûlüne vesile olan hissiyat-ı Yakubiye, yüksek bir derece-i şefkattir.”

“Hem şefkat pek geniştir. Bir zât, şefkat ettiği evlâdı münasebetiyle, bütün yavrulara, hattâHem şefkat hâlistir, mukabele istemiyor, sâfi ve ivazsızdır.” 4

“Demek, suver-i Kur'âniyenin en parlağı olan Sûre-i Yusuf'un en parlak nuru olan Hazret-i Yakup'un (as) şefkati, ism-i Rahmân ve Rahîm'i gösterir ve şefkat yolu rahmet yolu olduğunu bildirir. 'En iyi koruyucu Allah'tır. Merhametlilerin merhametlisi odur.”5

Dipnotlar:

- 1- İsra 110.
- 2- İşaratül İcaz 36.
- 3- Eski Said Dönemi eserleri.
- 4- Mektubat, 8. Mektup.
- 5- Yusuf Sûresi 64.